

Later is nu!

Reactie van Greenpeace op het *Energierapport 2005 Nu voor later* van het Ministerie van Economische Zaken

6 september 2005

Greenpeace belicht twee samenhangende punten uit *het Energierapport 2005 Nu voor later* van het ministerie van Economische Zaken, te weten:

1. Energie- versus klimaatbeleid
2. 'Full cost pricing'.

Later is nu! richt zich op de (Europese) stroomproductie.

1. *Energie- versus klimaatbeleid*

Er gaapt een enorme kloof tussen de noodzaak om de uitstoot van broeikasgassen in 2020 met dertig procent te reduceren ten opzichte van 1990 en de wijze waarop het Energierapport 2005 daarop voorsorteert.

Voorsorteren op post-Kyoto is nodig, omdat:

- waarachtige duurzame energietransities veel tijd vergen
- snelheid geboden is en
- vanwege het belang om te laten zien dat forse reducties post-Kyoto moeten, maar ook kunnen worden gerealiseerd.

Dertig procent reductie in 2020 is nodig om de mondiale temperatuurstijging onder 2 °C te houden. Die noodzaak is ook door het kabinet-Balkenende erkend¹ en politiek vertaald in een (Europese) onderhandelingsinzet voor post-Kyoto van 15-30% reductie in 2020 ten opzichte van 1990.

Dit 'commitment' impliceert ten opzichte van Kyoto:

- een 2½ - 5 keer grotere emissiereductie (15-30% i.p.v. 6%),
- te realiseren in slechts acht jaar (post-Kyoto: 2013–2020) in plaats van tweeëntwintig jaar (Kyoto: 1990-2012).

---

¹ Milieuraad, april 2005 en EU-top, mei 2005

Dit komt overeen met een *zeven* tot *vijftien* maal zwaardere beleidsopgave dan waartoe het huidige Kyoto Protocol ons land verplicht. Het Energierapport 2005 *Nu voor later* zegt zich te richten op klimaatverandering, maar uit het Energierapport 2005 blijkt niet dat het kabinet serieus rekening houdt met een dergelijke toekomstige reductieverplichting, die zij zelf zegt nodig te vinden. Sterker nog, de keuzes die het kabinet in het Energierapport 2005 maakt en de wijze waarop de energiemarkt wordt gefaciliteerd, ondermijnen het (toekomstig) klimaatbeleid. Het Energierapport 2005 *Nu voor later* mist de stuwende ambitie op het gebied van energie-efficiency en duurzame energie en miskent de betekenis daarvan voor vergroting van de leveringszekerheid.

Immers:

- Nederland haalt Kyoto dankzij de reductie van 'overige broeikasgassen', terwijl de uitstoot van het energiegerelateerde CO₂ blijft stijgen (1990-2004: +13%). Groeiers zijn de energiesector (1990-2004: + 40% CO₂) en verkeer en vervoer (1990-2004: +30%)².
- Door energieprojecten in het buitenland en door emissiehandel wordt de CO₂-uitstoot weliswaar beperkt en klimaatwinst geboekt, maar niet de transitie naar een CO₂-arme Nederlandse energievoorziening georganiseerd.
- De bereidheid tot verbetering van de energie-efficiency blijft steken op een schamele 1,3 -1,5% vanaf 2012. Daarvan wordt ook nog eens circa 1% autonoom, d.w.z. zonder overheidsbeleid, gerealiseerd. Uit vele studies blijkt dat op langere termijn een fors hogere inzet (factor 4-10) mogelijk is.³ Binnen zes jaar kan 1.000 megawatt (MW) nieuw vermogen door efficiencyverbetering overbodig worden gemaakt.⁴
- Duurzame energie: volgens de Milieubalans 2005⁵ blijft de doelstelling van 5% duurzame energie in 2010 steken op 3,5%, terwijl de doelstelling voor 9% duurzame elektriciteit

waarschijnlijk wel wordt gehaald. Het Energierapport 2005 rept niet over intensivering, noch over compensatie bij een onverhoopt beleidstekort.

- Het opschorten van de MEP-ondersteuning aan wind off shore en grootschalige biomassa leidt tot 'stand still', tot afname van innovatieve kansen voor Nederland en tot een onbetrouwbaar investeringsklimaat, getuige de *achtste* plaats, die Nederland binnen de EU inneemt wat betreft investeringsklimaat duurzame energie.⁶ Waar het kabinet haar

---

² CBS, 5 september 2005

³ www.inforse.org/europe

⁴ Elektriciteitsbesparing als alternatief voor de bouw van nieuwe centrales, Ecofys, juli 2004.

⁵ Milieubalans 2005, blz. 13 (RIVM/MNP)

⁶ Ernst & Young, 2005

ambities in het Hoofdlijnenakkoord reduceerde tot 'in de pas lopen met Europa', loopt Nederland inmiddels uit de pas met Europa.

- Het opschorten van de MEP-ondersteuning ontmoedigt elk initiatief om in Nederland te investeren in een grote 1.000 MW biomassacentrale. In opdracht van Greenpeace onderzocht de KEMA de haalbaarheid daarvan.⁷ Uit dit rapport blijkt dat biomassa in ruime mate in de wereld aanwezig is en, mits verantwoord ingezet, kan bijdragen aan de bestrijding van klimaatverandering en vergroting van de leveringszekerheid.
- Efficiencyverbetering en duurzame energiebronnen vergroten de leveringszekerheid. Efficiencyverbetering leidt tot vraagverkleining. Alle energie die niet of minder wordt gevraagd, hoeft ook niet te worden geproduceerd. Op de Nederlandse Noordzee waait genoeg wind, het zonaanbod is afdoende benutbaar en schone biomassa kan komen uit politiek stabiele gebieden. Nederland onderbenut vooral haar
- comparatieve voordeel wat betreft wind off shore (Noordezee) en biomassa (logistiek). Het Energierapport 2005 zoekt niet actief naar vergroting van de leveringszekerheid *door* efficiencyverbetering en benutting van (lokale) duurzame bronnen.
- Het Energierapport 2005 opent uitdrukkelijk de mogelijkheid van een nieuwe kolencentrale in Nederland. Zo'n kolencentrale genereert over een levensduur van dertig tot veertig jaar de maximale CO₂-uitstoot per geproduceerde kilowattuur. Dat is alleen al uit hoofde van toekomstig klimaatbeleid onacceptabel. Speculeren op de nog niet bewezen, noch beschikbare technologie van CO₂-afvang en opslag is, nog afgezien van principiële bezwaren tegen deze optie, een onaanvaardbaar groot risico.

2. 'Full cost pricing'

'In een optimale situatie zijn de kosten van milieuvervuiling door een energiecentrale verdisconteerd in de prijs van geproduceerde electriciteit', aldus het Energierapport 2005 (blz. 23). Maar ook hier wreekt zich het ontbreken van een visie en de ambitie om zo'n optimale situatie te bereiken.

Toepassing van duurzame energie op grote schaal mag en kan geen succes worden, tenminste zolang de overheid als 'marktmeester' weigert in te grijpen in de huidige concurrentievervalsing tussen energie-efficiency en duurzame energie enerzijds en fossiele en kernenergie anderzijds.

Die concurrentieverhouding wordt als volgt verstoord:

---

⁷ Opportunities for a 1.000 MW_e biomass-fired power plant in the Netherlands, KEMA, augustus 2005

- Kolen- en gasgestookte stroomproductie, alsmede kernenergie hebben fors hogere externe kosten dan hun duurzame alternatieven. Toedeling van de externe kosten van kolen en gas (bijv. extra kosten voor gezondheidszorg door roetuitstoot enz.) aan de stroomproducent betekent dat de productiekosten van een kolengestookte kilowattuur verdubbelen en die van gas stijgen met 30%.⁸ Exclusief de kosten van klimaatverandering, waaronder adaptatiekosten.
- Het niet toedelen van die externe kosten is in strijd met het principe 'De vervuiler betaalt'.
- Toedeling van externe kosten verkleint de onrendabele top van duurzame stroomproductie ten opzichte van fossiel gestookte stroomproductie.
- De Europese Unie en de afzonderlijke lidstaten geven miljardensubsidies aan fossiele brandstoffen en kernenergie.

Ook dit gaat ten koste van een gelijk speelveld ten opzichte van duurzame energie.

Toedeling van externe kosten én de afschaffing van subsidies op fossiele stroomproductie en kernenergie verbeteren de concurrentiepositie van duurzame energie, maken duurzame energie minder subsidieafhankelijk, leggen minder beslag op schaarse overheidsmiddelen en faciliteren de opschaling van duurzame stroomproductie.

Door opschaling kunnen tevens 'economies-of-scale' worden gerealiseerd, wat duurzame energie opnieuw goedkoper maakt, terwijl de mogelijkheden van vergelijkbare schaafeffecten bij conventionele centrales vrijwel uitgeput zijn.

Greenpeace vindt dat het kabinet de uitdaging moet aangaan om de verduurzaming van onze energievoorziening minder subsidie-afhankelijk te maken door:

- Full cost pricing: toedelen van externe kosten door een brandstofheffing van 100% voor kolen en 30% voor gas
- Afschaffen van alle (Europese) directe en indirecte subsidies op fossiele stroomproductie en kernenergie

Zonder full cost pricing en afschaffing van subsidies op vuile energie, moet duurzame energie blijvend en structureel worden gecompenseerd.

Greenpeace vraagt aan de Tweede Kamer om:

- Zeker te stellen dat, indien het verwachte beleidstekort van 1,5% wat betreft de 5% duurzame energiedoelstelling in 2010 niet wordt gehaald, de mogelijkheid wordt geopend om dit te compenseren met een hogere doelstelling wat betreft duurzame elektriciteit.
- Het kabinet te vragen om in het aanstaande Optiedocument alle maatregelen te benoemen die kunnen leiden tot 15-30%

---

⁸ ExternE-studie van de Europese Commissie

emissiereductie in 2020 ten opzichte van 1990, inclusief een beschrijving van de wijze waarop een onverhoopt beleidstekort in 2010 wat betreft duurzame energie door duurzame elektriciteit kan worden gecompenseerd.

- Het kabinet tot nieuwe initiatieven en voorstellen te bewegen om de energievoorziening fiscaal te vergroenen door full cost pricing en afschaffing van subsidies op vervuilende energiebronnen.

Greenpeace, 6 september 2005